

NOORDBRABANTSE COMMISSIE VOOR WAPEN- EN VLAGGENKUNDE

van de stichting Brabants Heem

Secretariaat: Frans Halslaan 57, 4703 GR Roosendaal, 0165 – 534970

Aan: Dorpsraad Nistelrode

T.a.v. de heer Arie Kemps, voorzitter

De Geerden 12

5388 RL Nistelrode

Betreeft: Dorpsvlag Nistelrode

Datum: 25 juni 2016

Geachte Dorpsraad, geachte heer Kemps,

Op 7 november 2013 werd op initiatief van de Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde van de Stichting Brabants Heem een informatiebijeenkomst gehouden in Nistelrode voor vertegenwoordigers van de heemkundekringen in de gemeente Bernheze. Doel van de bijeenkomst was om te bezien of er voldoende draagvlak was om voor alle kernen van de gemeente Bernheze te komen tot een verantwoord ontwerp voor een dorpswapen en een dorpsvlag. Er werd een werkgroep ingesteld met vertegenwoordigers van de heemkundekringen en de commissie om met deze materie aan de slag te gaan. Op 26 februari 2014 vond de eerste vergadering plaats. De werkgroep heeft zich onder meer beziggehouden met het maken van een nieuw ontwerp voor een dorpsvlag voor de kern Nistelrode. Op 25 maart 2014 werd een eerste ontwerp aangeboden aan de commissie. Daarna is er over het ontwerp veelvuldig overleg geweest binnen de werkgroep en de commissie. Dit leidde uiteindelijk tot een definitief voorstel, waarin alle partijen zich konden vinden. Op 20 april 2016 is dit ontwerp ter bevestiging aangeboden aan de commissie. Op verzoek van de dorpsraad is het ontwerp aangepast en op 1 juni wederom aan de commissie aangeboden.

De Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde steunt hierbij het voorstel om het overeengekomen ontwerp als dorpsvlag vast te doen stellen. De gestileerde letter N is daarin gecombineerd met een enkele weversspool. De kleuren zijn in de toelichting (zie bijlage) nader aangegeven.

De commissie heeft waardering voor de inzet en de betrokkenheid van de heemkundekring, die zich sterk gemaakt heeft om te komen tot een afgewogen ontwerp. De commissie is de Dorpsraad Nistelrode erkentelijk voor het feit dat zij het initiatief neemt om te komen tot vaststelling van de nieuwe dorpsvlag.

Een dorpswapen of dorpsvlag is naar de mening van deze commissie pas officieel als zij door het plaatselijke bestuur wordt erkend. In het tegengestelde geval blijft het ontwerp hangen als een gelegenheidsvlag. Wij menen dat de plaatselijke eigenheid van Nistelrode beter verdient. Daarom adviseren wij u na de eerste presentatie van de vlag tijdens de festiviteiten op 9 en 10 juli a.s. deze bij het gemeentebestuur ter erkenning aan te bieden. Deze commissie zal u daarbij graag behulpzaam zijn.

Voorlopig ontwerp vlag Nistelrode

De groene omzoming van de vlag geeft de rijke bebossing aan, waarmee Nistelrode is omgeven.

Het gele veld staat voor de zandgronden, waarop door de bewoners eeuwenlang voor hun bestaan is geploeterd. Ook kan het de open plek in het bos symboliseren, waaraan Nistelrode mogelijk zijn naam dankt. In het hart van het veld staat de zwarte letter "N", die Nysterle, thans Nisterode symboliseert. De schreef aan de letter in kapitaal verwijst naar de bewoners van Nistelrode in de Romeinse tijd (Bronsschat).

In de letter is een weversspoel opgenomen, die refereert aan de periode dat een groot deel van de bevolking afhankelijk was van de weverij. Ook kan men de letter "N" zien als kolommen, uit de Romeinse tijd, met een stevige basis, waaruit Nistelrode is ontstaan. De kolommen verbonden met de weversspoel.

Met een saluut naar het verleden zijn de twee kleuren van het hertogdom Brabant (geel en zwart) in de vlag verwerkt.

Verder is rekening gehouden met de criteria van de Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde van Brabants Heem, waaraan een vlag dient te voldoen.

Re:

Onderwerp: Re:
Van: Hans Pennings <hanspennings.oss@gmail.com>
Datum: 1-6-2016 14:06
Aan: Willem van Ham <W.van.Ham2@kpnplanet.nl>
CC: "Weekens, Martien" <martienweekens@hetnet.nl>

Dag Willem,

Naar aanleiding van het laatste e-mailbericht van Ton Vorstenbosch uit Nistelrode met het definitieve (?) ontwerp heb ik de beschrijving aangepast. De *donker*groene vierkant figuur is groen geworden:

Een gele vlag aan de vier zijden omzoomd door groene zomen, ieder met een breedte van 5/36 deel van de vlaghoogte. In het gele middenvlak is een groene vierkante figuur geplaatst vanaf de broekzijde op 1/6 deel van de vlaglengte, aan drie zijden gescheiden van de zomen links, boven en beneden door een afstand van 1/9 deel van de vlaghoogte. De figuur wordt doorbroken door twee schuine, gele banen. Deze banen hierdoor zijn gescheiden van de middenbaan die 5/18 deel van de vlaghoogte breed is en waarop in het midden parallel aan de zijden een zwarte, geel omzoomde weversspool is opgenomen.

De groene omzoming van de vlag geeft de rijke bebossing aan, waarmee Nistelrode is omgeven. Het gele veld staat voor de zandgronden, waarop door de bewoners eeuwenlang bestaan intensief voor hun werd gezwoged. Tevens kan het de open plek in het bos symboliseren, waaraan Nistelrode mogelijk zijn naam dankt. De weversspool in de donkergroene figuur refereert aan de periode dat een groot deel van de bevolking afhankelijk was van de weverij.

Met vriendelijke groet,

Hans Pennings

Op 31 mei 2016 17:00 schreef Hans Pennings <hanspennings.oss@gmail.com>:

Dag Willem,

Ik heb gekeken naar de maatvoering van de ontwerpvlag en jouw beschrijving aangevuld:

Een gele vlag aan de vier zijden omzoomd door groene zomen, ieder met een breedte van 5/36 deel van de vlaghoogte. In het gele middenvlak is een donkergroene vierkante figuur geplaatst vanaf de broekzijde op 1/6 deel van de vlaglengte, aan drie zijden gescheiden van de zomen links, boven en beneden door een afstand van 1/9 deel van de vlaghoogte. De figuur wordt doorbroken door twee schuine, gele banen. Deze banen hierdoor zijn gescheiden van de middenbaan die 5/18 deel van de vlaghoogte breed is en waarop in het midden parallel aan de zijden een zwarte, geel omzoomde weversspool is opgenomen.

De groene omzoming van de vlag geeft de rijke bebossing aan, waarmee Nistelrode is omgeven. Het gele veld staat voor de zandgronden, waarop door de bewoners eeuwenlang bestaan intensief voor hun werd gezwoged. Tevens kan het de open plek in het bos symboliseren, waaraan Nistelrode mogelijk zijn naam dankt.

De weversspool in de donkergroene figuur refereert aan de periode dat een groot deel van de bevolking afhankelijk was van de weverij.

Denk je dat het zo goed is?

Met vriendelijke groet,

Hans Pennings

Op 24 april 2016 17:52 schreef Willem van Ham <W.van.Ham2@kpnplanet.nl>:

Onderwerp: RE: Dorpsvlag Nistelrode
Van: "Martien Veebens" <martienveekens@hetnet.nl>
Datum: 30-5-2016 17:09
Aan: "Willem van Ham" <w.van.ham2@kpnplanet.nl>, <josshopstaken@hotmail.com>, "Hans Pennings" <hanspenning.oss@gmail.com>

Beste allemaal,

Deze mail hebben Hans en ik vanmiddag ontvangen.

Door de heer Vorstenbosch wordt nu aan ons gevraagd:

Graag de schriftelijk bevestiging op briefpapier van Brabants Heem waarin jullie akkoord gaan met het ontwerp dat enige tijd geleden

door de heemkundekring werd gemaaild.

Ik weet niet wie die brief nu het beste namens de NBCWV kan gaan formuleren: secretaris Joss of adviseur Willem?

Vriendelijke groetjes,

Martien

Van: Ton Vorstenbosch [<mailto:stuurhetaanton@hotmail.com>]
Verzonden: maandag 30 mei 2016 15:56
Aan: Martien Veebens; Hans Pennings
CC: Jan van Nistelrooy
Onderwerp: Dorpsvlag

Hallo Martien, Hans.

Nu de heemkundekring heeft afgehaakt heb ik contact opgenomen met de voorzitter van de dorpsraad in Nistelrode.

De dorpsraad zou in september a.s. de nieuwe vlag presenteren aan de dorpsgenoten.

Ook heb ik contact opgenomen met de hoofdmann van ons gilde de heer Ruud van der Linde.

Op voorstel van Jan van Nistelrooy heb ik de heer Arie Kemps (vz. dorps-raad) en Ruud van der Linde het volgende voorstel ter overweging gegeven.

Op 9 en 10 juli a.s. wordt een groots feest op de Gildehof georganiseerd.

Op zaterdag worden de volgende activiteiten gehouden.

1. Inzegening gildekapel door de bisschop van het diocees 's-Hertogenbosch Mgr. G. de Korte.

Dit kunstwerk is ontworpen door de Rielse kunstenaar Henk Eikenaar

2. In gebruik nemen van de 18 meter lange Gildetafel vervaardigd vvoor kunstenaar Jeroen Doorenweerd.
3. Onthulling van het herinneringsmonument voor de gevallen Canadese piloten in de 2de wereld oorlog.
Mozaïek kunstwerk van mevrouw Mieke Schouten
Voor deze manifestatie is ook een uitnodiging naar de Canadese ambassadeur gezonden.
4. Onthulling van het informatietableau door de burgemeester van Bernheze mevrouw Drs. M.A.H. Moorman

Gezien de uitnodigingen door het gilde verzonden verwachten wij zo'n 200 belangstellenden.

Ons voorstel is om bij de in grote getale opgekomen geïnteresseerden de nieuwe Nistelrodese vlag te presenteren.

Er staan 4 vlaggenmasten voor NL, Canada, Brabant en de vierde de nieuwe vlag van Nistelrode.

Graag de schriftelijk bevestiging op briefpapier van Brabants Heem waarin jullie akkoord gaan met het ontwerp dat enige tijd geleiden door de heemkondekring werd gemaald.

Deze brief graag richten aan:

Dorpsraad Nistelrode

De heer Arie Kemps

voorzitter

De Geerden 12

5388 RL Nistelrode

Met een kopie van de brief aan

gilde St. Antonius Abt - St. Catharina

Ton Vorstenbosch

Brandsestraat 10

5388 TR Nistelrode

U begrijpt dat gezien deze nieuwe ontwikkeling door de heemkondekring er haast bij is i.v.m. het laten vervaardigen van een exemplaar (2 bij 3 meter) die dan op 9m juli wordt gehesen.

Graag uw spoedige reactie waarvoor dank.

Beste Martien,

Jouw mail van 9 juli trof ik aan na een zomerpauze ("vakantie") van drie weken. De inhoud noopt mij vanaf achteraan te beginnen, hoe vreemd dat ook moge lijken. Het is te betreuren dat men zich laat intimideren door een parochiebestuur dat zich met zaken als heraldiek niet zou moeten bemoeien. Het is er om de belangen van de parochiegemeenschap te behartigen en dat heeft niets te maken met de keuze voor een wapen dat voor een dorp als geheel bestemd is. Dat wil overigens niet zeggen dat iedereen in staat is om zich over wapens en vlaggen een gefundeerde opinie te vormen; daartoe zijn kennis en inzicht in de materie vereist. Dat je nu kennelijk zo gekwetst bent komt doordat je voor een eenmans-actie gekozen hebt en zuiver individueel voorstellen hebt gelanceerd om 'oude gemeentewapens aan te passen' zoals jij dat noemt. Dat wil je nu voorgoed opgeven. Door voor een weg alleen te kiezen nam je de zwakste positie in. Denk er wel aan dat je nadien lid geworden bent van een commissie die zich sterk wil maken voor de studie en verbetering van de lokale heraldiek en banistiek in onze provincie. Men hoort zich niet de wet te laten voorschrijven door een minderheid die iedere verbetering wenst te verhinderen en een uitgangspunt kiest dat aan de traditionele wapen- en vlaggenkunde volstrekt vreemd is. In de loop der jaren hebben wij als commissie meermalen tegenstand ontmoet van lieden die zich negatief en zelfs agressief opstelden tegenover onze initiatieven. Bij mijn weten zijn wij daarbij nooit in onze schulp gekropen. Een goed beginsel moet je niet opgeven omdat iemand ons uit onwetendheid of bekrompen conservatisme wil tegenwerken.

Je hebt tweemaal de weg gekozen om door middel van een brochure te trachten jouw doel te bereiken. De eerste poging had vooral succes omdat er een politieke actiegroep actief was die zich tegen samenvoeging van een kleine gemeente (Rosmalen) met een grotere (in dit geval 's-Hertogenbosch) verzette. Daarmee kreeg je automatisch acceptatie en (politieke) vrienden. Bovendien was het voorstel sterk behoudend: alleen het bijschildje kreeg zijn authentieke kleuren terug en de rest van het oude wapen bleef ongewijzigd, ook de in 1817 verleende rijkskleuren voor het hoofdschild. Jouw tweede poging (Nuland) vond plaats nadat de eerste herindeling achter de rug was. Je zou nu kunnen denken dat in alle rust en objectiviteit een keuze gemaakt zou kunnen worden. Het tegendeel bleek het geval.

Ook de door onze commissie gekozen tactiek om het initiatief in handen te leggen van de heemkundewerkgroep en de dorpsraad bleek tot nu toe weinig effect te sorteren. Het lijkt mij het beste in de toekomst terug te keren naar de oude formule dat wij onafhankelijk van wie ook adviezen uitbrengen, eventueel na overleg met groeperingen als de dorpsraden en de heemkundekringen, en ons standpunt weer rechtstreeks aan het desbetreffende gemeentebestuur te gaan doen. De laatstelijk gekozen weg blijkt een omweg te zijn en tot ongewenste vertraging te leiden. Dat de politiek (of die nu gemeente- of kerkelijk is) het soms met onze voorstellen niet eens is, hoeft ons echter niet te ontmoedigen.

Het argument dat de stokkenbundel met bijl sinds het fascisme als symbool (in die geval voor Nuland) onbruikbaar zou zijn is volkomen onjuist. Ook in Nederland en België gebruikten rechts-radicalen groeperingen, waaronder nationaal - socialistische (waarvan de Italiaanse variant met trots de fasces droeg) allerlei eeuwenoude symbolen zoals de leeuw, de pijlenbundel, het zwaard en de kleuren zwart-rood en/of oranje-wit-blauw. Deze redenering volgende zouden die ook niet meer bruikbaar zijn en is er feitelijk geen wapen of vlag meer mogelijk. In landen als Finland of Zwitserland trekt men zich gelukkig van dergelijke demagogische argumenten weinig aan.

In een vorige mail heb ik reeds voorspeld dat het 'overleg' door de aanmatigende houding van het parochiebestuur negatief zou eindigen. Ik ben benieuwd of de heemkundewerkgroep nu de rug recht zal kunnen houden. Dat horen wij dan wel in september. Ondertussen wens ik je veel sterkte, het is mooi weer en dat kan niemand ons afnemen.

Met hartelijke groet,
Willem van Ham

raadshuislaan 13
5341 GL OSS
telefoon 04120 - 29396/29394
bgg 04132 - 81423
rabobank oss
nr. 1404.35271
onder vermelding
streekarchivariaat maasland

dependance:
nieuwe markt 147
5401 GN uden
telefoon 04132 - 81423

*De Archivaris van Bergen op Zoom,
de heer W.A. van Ham,*

Postbus 35,

4600 AA BERGEN OP ZOOM.

uw kenmerk:

uw brief van:

ons kenmerk: 88/Ni-10/B

oss, 18 januari 1988

*onderwerp: gemeentewapen en -vlag
Nistelrode*

Beste Wim,

Het doet mij -en jou hopelijk ook- deugd, jou te kunnen aanschrijven in de bewoordingen, gesteld in de adressering van deze brief. Alvast een zeer voorspoedig 1988 op je nieuwe stoel!

Wat "Nistelrode" betreft, heb ik geen goed nieuws: Het is de Heemkunde-kring Nistelvorst niet gelukt, het kollege van b.& w. te winnen voor de herziening van wapen en vlag. Wel kan de kwestie ten allen tijde aanhangig worden gemaakt via de commissie algemene zaken, maar ik denk dat we weinig kans hebben. Zulks vooral vanwege de omstandigheid dat de bestaande gemeentevlag in 1986 middels een dorpspromotie-aktie in groten getale is verspreid onder de inwoners van de gemeente.

Desondanks stuur ik je een kopie toe van mijn tekst over de gemeentehistorie, zoals die in de gemeentegids staat. Dan heb je toch de gegevens, maar gelden om onkosten voor een dergelijk onderzoek te bestrijden zijn er niet!

Met koll.groet,

Henk Buijks.

04102-2955

Een ander wapen voor Nistelrode.

De gemeente Nistelrode voert, ondanks een eeuwenlange geschiedenis, een wapen, dat tot de minst karakteristieke van de provincie behoort. Het vertoont namelijk het beeld van de patroonheilige van het voornaamste dorp in de gemeente, in dit geval Sint Lambertus. Er zijn nog 23 andere dorpen in Noord-Brabant, die zo'n gouden heiligenbeeld op een blauw schild voeren (8 andere voeren een heilige in andere kleuren, al dan niet van andere wapentekens vergezeld). De gemeente heeft nog een ander kenteken, namelijk een gemeentevlag. Deze vertoont, helaas in een niet erg geslaagd geheel van banen, waarvan de onderste gekruiste weversspoelen. Hiermee wordt aangegeven, hoe indertijd de vlasspinnerij een van de voornaamste bestaansmiddelen ter plaatse was. Beide symbolen: Sint Lambertus en de weversspoelen, zijn karakteristiek voor de gemeente te noemen en verdienen een heraldisch verantwoordde plaats in een nieuw gemeentewapen.

Om te bepalen, welke kleuren en wapentekens in dit te vernieuwen wapen verder thuishoren, dient men rekening te houden met enige andere feiten uit het wereldlijk en kerkelijk verleden van deze gemeente.

Het wereldlijk gezag werd vanaf de twaalfde eeuw tot 1794 bekleed door de hertogen van Brabant, zij het dat sinds de overerving van 's-Hertogenbosch in 1629 de Staten-Generaal die rol vervulden. Regionaal en plaatselijk fungeerde de schout van het kwartier Maasland namens het hertogelijk bestuur. Om de positie van Nistelrode op wereldlijk gebied aan te geven moet de voorkeur worden gegeven aan de drie rode vierbladeren op een zilveren veld, die meer karakteristiek zijn voor de streek dan de Brabantse leeuw. Dit wapendier hoort meer thuis in dorpen, die de status van vrijheid hadden; meestal komt de leeuw daar dan ook in de gemeentewapens voor.

Nistelrode vormde naast een wereldlijk rechtsgebied de parochie van Sint Lambertus, die oorspronkelijk sterk verbonden was met het bisdom Luik; de tienden en het recht om pastoors aan te stellen behoorden aan het kapittel van de H.Kruiskerk aldaar. Deze rechten zijn in 1426 overgedragen aan de Duitse orde. In de gehuchten Vorstenbosch en Laar zijn in de vijftiende eeuw (misschien eerder) kapellen ter ere van Sint Antonius gebouwd. Te Nistelrode en Vorstenbosch waren ook Sint Antoniusgilden. Na 1794 is, door de katholieke emancipatie, ruimte gekomen voor een nieuwe parochiestichting te Vorstenbosch, waar men weer voor Sint Lambertus koos.

Sint Lambertus behoort in een herzien gemeentewapen een ereplaats te krijgen, zeker als het om de uitbeelding van de kerkhistorie gaat. De heraldisch meest geëigende plaats daarvoor is het afbeelden van de heilige als schildhouder. Een kenteken van Sint Antonius was het zogenaamde T- of Taukruis, dat meestal van zilver op een groen veld wordt voorgesteld.

Thans heeft het schild de kleuren goud(geel) en azuur(blauw) die, naast rode banen, voorkomen in de gemeentevlag. Het zal na het voorstaande duidelijk zijn, dat de voorkeur moet worden gegeven aan de Maaslandse kleuren, rood en zilver, voor het wereldlijke, terwijl voor het kerkelijke kan worden gekozen uit goud en rood (voor Luik), zwart en zilver (voor de Duitse orde) en zilver en groen (voor Sint Antonius).

Wat de wapentekens betreft heeft men een ruime keuze: in de eerste plaats de weversspoelen, die ook in de vlag voorkomen; in

voor de Duitse orde; ten vierde het Tau-kruis voor Sint Antonius.

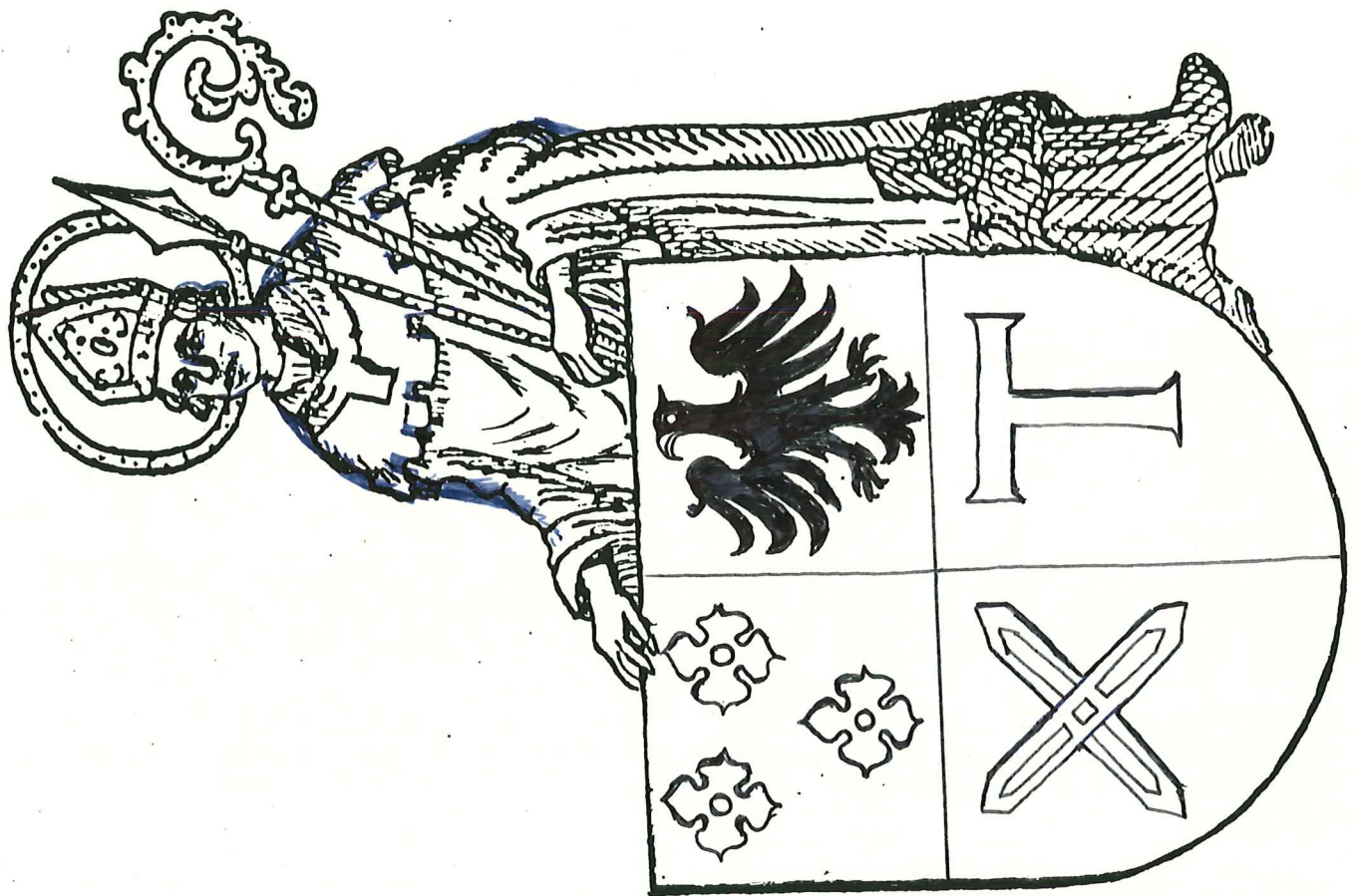
Bij onderstaande schetsontwerpen dient men wel te bedenken, dat in de heraldiek aan de meest simpele en vooral direkt aansprekende wapens de voorkeur moet worden gegeven. Heeft de gemeente Nistelrode voor een goed wapen gekozen, dan verdient het aanbeveling ook de mislukte gemeentevlag een betere vorm te geven. Maar dat is een ander hoofdstuk.

Enige voorstellen

Als voorstellen voor een nieuw wapen worden hierbij vier modellen overgelegd, waarvan de beschrijving hieronder wordt gegeven, afgezien van de schildhouder die steeds dezelfde is, namelijk Sint Lambertus in bisschoppelijk gewaad, in de linkerhand een lans en een kromstaf houdend.

1. In keel twee gekruiste weversspoele van goud; een schildhoofd van zilver, waarin drie naast elkaar geplaatste vierbladeren van keel, geknopt van goud.
2. Gedeeld : I. In keel twee gekruiste weversspoele van goud; II. In sinopel een Tau-kruis van zilver. Een schildhoofd als 1.
3. Gevierendeeld : I. In zilver drie vierbladeren van keel, geknopt van goud; II. In keel een kruis van goud; III. In keel twee gekruiste weversspoele van goud; IV. In zilver een Tau-kruis van sinopel.
4. Gevierendeeld : I. Als 3, I; II. In goud een adelaar van sabel; III. Als 3, III; IV In sinopel een Tau-kruis van zilver.

Heralda.2 05-30-1988

Schepenzegel van Nistelrode 1408 (Abdij van Berne).

G E M E E N T E N I S T E L R O D E

Voorstel van burgemeester en wethouders tot
vaststelling van een gemeentevlag.

Nr. 27.10.75/5;

Aan de raad;

In vervolg op ons teruggenomen voorstel van 6 februari 1975 nr.24.3.75/8 inzake de vaststelling van een vlag voor de gemeente Nistelrode, delen wij U mede, dat wij het vanuit Uw raad aangeboden alternatief van gemeentevlag hebben voorgelegd aan de Hoge Raad van Adel.

Maar aanleiding van het terzake uitgebrachte advies is ons college gekomen tot het navolgende voorstel:

twee banen waarvan de hoogten zich verhouden als 2 : 1, blauw en rood, met op het midden van de blauwe baan twee gekruiste gele weversspoelen, en een rode broekingbaan, waarvan de breedte gelijk is aan 1/3 van de hoogte van de vlag en waarvan het benedenste 1/3 deel geblokt is van 16 stukken, wit en rood,

Het advies van de Hoge Raad van Adel alsmede een afbeelding van het ontwerp ligt voor U bij de raadsstukken ter inzage.

Wij stellen U voor, te besluiten tot vaststelling van bijgevoegd concept-besluit.

Nistelrode, 19 september 1975.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN NISTELRODE;

De secretaris,

Amida

De burgemeester,

M. M. M. M. M.

Origineel

NISTELRODE

H)

Omschrijving: twee banen, waarvan de hoogten zich verhouden als 2 : 1, blauw en rood, met op het midden van de blauwe baan twee gekruiste gele weversspoelen en een rode broekingbaan, waarvan de breedte gelijk is aan $\frac{1}{3}$ van de hoogte van de vlag en waarvan het benedenste $\frac{1}{3}$ deel geblokt is van 16 stukken wit en rood.

Raadsbesluit: 27 oktober 1975.

Advies H.R.v.A.: 22 mei 1975, nr. 75/133-18 ('68).

8 maanden te gaan!

